

František SEMAN

**VYUČOVACIE PREDMETY
NA UNIVERZITE KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE,
FAKULTE TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU
POHĽAD DO MINULOSTI**

UNIVERZITA
KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE

František SEMAN

**VYUČOVACIE PREDMETY
NA UNIVERZITE KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE,
FAKULTE TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU
POHĽAD DO MINULOSTI**

2025

Univerzita Komenského v Bratislave

© Mgr. František Seman, PhD., 2025

Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu,
Katedra edukačných a humanitných vied o športe

Ilustrácia na obálke

doc. PaedDr. Anton Lednický, PhD.

Ilustrácie

archív FTVŠ UK

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons CC BY-SA 4.0
(vyžaduje sa: povinnosť uvádzať pôvodného autora, povinnosť odvodené
dielo zdieľať pod rovnakou licenciou ako pôvodné dielo). Viac informácií
o licencií a použití diela: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

https://stella.uniba.sk/texty/FTVS_FS_FTVSUK_vyucovacie_predmety_prehlad.pdf

Vydavateľ

Univerzita Komenského v Bratislave

ISBN 978-80-223-6212-2 (tlač)

ISBN 978-80-223-6213-9 (online)

Obsah

ÚVOD.....	4
Pohľad do histórie alebo čo sa vyučovalo pri štúdiu telesnej výchovy pred vznikom FTVŠ UK	6
Vyučovacie predmety na Univerzite Komenského v Bratislave, Inštitúte telesnej výchovy a športu	12
Vyučovacie predmety na FTVŠ UK v rokoch 1965 až 1989	16
Vyučovacie predmety na FTVŠ UK po roku 1989.....	31
ZÁVER	42
ZOZNAM LITERATÚRY A PRAMEŇOV	43

Úvod

Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu (ďalej „FTVŠ UK“) si pripomína v roku 2025 už 65 rokov svojej existencie. Pre potreby školstva a telovýchovného a športového hnutia vychovala mnoho odborníkov a to nielen učiteľov telesnej výchovy v rozličných typoch a druhoch škôl, ale aj trénerov pôsobiach v športových oddieloch a kluboch a ďalších odborníkov v oblasti metodickej a riadiacej. Nezanedbateľný je aj prínos vo vedeckovýskumnej oblasti.

Uviesť počet absolventov nie je v súčasnosti práve jednoduchá záležitosť – mnoho absolventov má totiž viac ako jeden titul. Jednoduchšie je uvádzať počet udelených titulov. Na FTVŠ UK boli teda od jej vzniku udelené tituly podľa tabuľky 1.

Tab. 1 Počty titulov udelených na FTVŠ UK (tituly zoradené v abecednom poradí)¹

Titul	Skratka titulu	Počet udelených titulov
Absolvent	abs.	3017
Bakalár	Bc.	2947
Docent	doc.	112
Doktor filozofie	PhDr.	184
Doktor pedagogiky	PaedDr.	672
Doktor vied	DrSc.	6
Emeritný profesor	prof. em.	5
Kandidát vied	CSc.	159
Magister	Mgr.	4515
Mimoriadny profesor	mim. prof.	5
Philosophiae doctor	PhD.	367
Profesor	prof.	33
Promovaný pedagóg	prom. ped.	117

¹Zoznam absolventov Univerzity Komenského v Bratislave.
Spracované podľa webovej stránky <https://absolventi.uniba.sk/sk>.

Pre potreby predkladanej tejto práce sme využili archívne podklady z archívu FTVŠ UK, najmä zoznamy prednášok, ročenky, ale ojedinele aj iné pramene, ako je napr. publikácia venovaná 50. výročiu vzniku FTVŠ UK, či internetové zdroje. Zároveň sme využili napr. aj autorské spomienky, pretože autor tejto práce pôsobil vo funkcii prodekana spolu tri funkčné obdobia (v rokoch 2003 až 2007 a v rokoch 2015 až 2023) a podieľal sa na viacerých procesoch súvisiacich s akreditáciou študijných programov či zosúladovaním vnútorného systému kvality.

Odkazy na pramene možno nájsť v poznámkach pod čiarou a v závere práce v zozname literatúry a prameňov.

Pohľad do histórie alebo čo sa vyučovalo pri štúdiu telesnej výchovy pred vznikom FTVŠ UK

Už plány telovýchovnej organizácie Sokol v roku 1918 predpokladali vznik Fakulty telesnej výchovy pre Československo. Štúdium telesnej výchovy malo byť štátom organizované a predmety, ktoré by boli náplň štúdiá boli rozdelené do štyroch skupín:

1. Telovedné (predmety ako antropológia, anatómia, fyziológia, hygiena, psychológia, všeobecná biológia, ekológia, eugenika).
2. Psychické (psychológia, logika, etika, estetika).
3. Telocvičné (Tyršova telocvičná sústava teoreticky i prakticky v pomere k vedám vo vzťahu k telu a duši, encyklopédia cudzích telocvičných sústav starých aj nových, telocvičná literatúra, história telesnej výchovy).
4. Cudzie jazyky².

Zmienku o športe tu nemožno nájsť, pretože uvedená telovýchovná organizácia nemala v danej dobe k športu kladný vzťah. Tento vzťah začala prehodnocovať až v priebehu 20-tych rokov 20. storočia. Návrh však nebol realizovaný a tak sa hľadali iné cesty na prípravu telovýchovných pedagógov.

Vyvrcholilo to vznikom Telovýchovného ústavu pri Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity³ v roku 1939. Telovýchovný ústav zabezpečoval v rámci štúdiá telovýchovných pedagógov výučbu predmetov, ktoré boli nasledovne rozdelené:

1. Biologicko-lekárske vedy (anatómia, fyziológia, hygiena, antropológia).
2. Biologicko-lekárske vedy aplikované na telesnú výchovu (fyziológia telesných cvičení, hygiena, dietetika, prvá pomoc, ortopédia a ortopedický telocvik).

²Seman, František et al. 2010. 50 rokov Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu, 2010. s. 29.

³Slovenská univerzita bol názov Univerzity Komenského v Bratislave rokov 1939 až 1954. Pozn. autora

3. Teória telesnej výchovy (dejiny telesnej výchovy, metodika telesnej výchovy, mechanika telesných cvičení, učebné pomôcky, systematika telesných cvičení, všeobecné základy telesnej výchovy).
 4. Praktické cvičenia (všeobecný telocvik, prirodzený telocvik, ľahká atletika, plávanie, hry, úpoly, národné tance, rytmika, streľba, vedenie vyučovacích hodín telesnej výchovy na strednej škole).
 5. Doplnkové kurzy (lyžovanie, turistika a táborenie, korčuľovanie, masáže)⁴.
- Keďže v danom období bol už šport etablovaný v spoločnosti ako jej súčasť, v rámci štúdia sa vyskytujú aj športy, ako je to zrejmé v bodoch 4 a 5 vyššie. Telovýchovný ústav bol v roku 1947 vyčlenený z Filozofickej fakulty Slovenskej univerzity a pričlenený k Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity.

Práve z obdobia „študijného roku“, ako sa akademický rok dobovo nazýval, máme k dispozícii materiál s názvom „Soznam prednášok na štud. rok 1949/50“. V daných rokoch, ako to uvádza dobový materiál sa podmienky na zápis na štúdium príliš nelíšili od súčasných: *„Do prvých ročníkov jednotlivých študijných odborov na Pedagogickej fakulte môžu sa v štud. roku 1949/50 zapísať ako riadni poslucháči uchádzači československej štátnej príslušnosti, ktorí složili alebo najneskoršie do konca sept. 1949 složia záverečnú skúšku (skúšku dospelosti) na škole III. stupňa (gymnázia alebo na inej vyššej odbornej škole), ktorá oprávňuje zapísať sa na vysokú školu, ak spĺňajú podmienky, platné pre prijatie na príslušnú školu (druh absolvovanej školy prípadne doplňovacie skúšky a pod.) a ak prejdú s úspechom výberovým pokračovaním pred prijímacou komisiou fakulty.“* Na štúdium sa mohli zapísať aj cudzinci, pre ktorých však platili odlišné kritériá⁵.

Pedagogická fakulta Slovenskej univerzity ponúkala štúdium budúcich učiteľov pre školy podľa ich dobového členenia. Predkladaná práca nemá

⁴Seman, František et al. 2010. 50 rokov Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu, 2010. s. 31.

⁵Soznam prednášok n a štud. rok 1949/50. Akademický senát Slovenskej univerzity v Bratislave, v tlačiarne KNS Gutenberg Bratislava. s. 5.

ambíciu prezentovať relatívnu komplikovanosť štúdia v jeho šírke i hĺbke – štúdium telesnej výchovy obsahovalo rozdielne predmety v rámci prípravy budúcich učiteľov pre jednotlivé stupne škôl. Má ambíciu parciálne prezentovať problematiku výučby v rámci štúdia telesnej výchovy a druhého aprobačného predmetu a to na tomto mieste so zameraním na dobový III. (tretí) stupeň škôl, do ktorého boli zaradené gymnáziá a odborné školy.

Už v rámci prvej skupiny predmetov pre jednotlivé roky štvorročného štúdia, ktorú by sme v súčasnosti nazvali ako „spoločný základ“, možno nájsť predmety s výrazne politickým pozadím, ako napr. marxistická dialektická metóda, marxistický filozofický materializmus, historický materializmus a základy marxistickej ekonomiky⁶. Tu sa niet čomu čudovať, pretože to bolo obdobie krátko po prevzatí moci komunistickou stranou, čo sa prejavilo aj v oblasti prípravy vysokoškolákov.

Predmety „spoločného základu“ dopĺňali pedagogika, psychológia, všeobecná didaktika, hygiena, slovenský jazyk a školská prax. Predmet sovietska veda a ruská odborná terminológia⁷ bol iste zaujímavý najmä podľa názvu v jeho prvej časti. Dokument typu informačný list alebo obsah predmetu sme však nemali k dispozícii a tak si možno len domyslieť, čo sa v predmete vyučovalo.

Druhá skupina predmetov má názov „telesná výchova“ a ide o predmety, ktoré tvorili hlavnú náplň štúdia telesnej výchovy. Tieto predmety sa už ďalej nečlenili. Pre lepšiu ilustráciu sme sa rozhodli, že nebudeme predmety vypisovať, ale že čitateľovi ponúkneme štyri obrázky predmetov (podľa jednotlivých rokov štúdia).

K nasledujúcim obrázkom 1 až 4 niekoľko vysvetliviek:

1. Telocvik bola najmä súčasná športová gymnastika.
2. Všetky kurzy (za zmienku stojí ich trvanie) sa konali cez prázdniny.
3. Predmety, rozdelené na prednášky a cvičenia mali hodinovú dotáciu za

⁶Tamže, s. 21.

⁷Tamže.

semester od 1 až do 4 vyučovacích hodín týždenne (4 vyučovacie hodiny mal telocvik v 3. roku štúdia).

Prvý ročník:	
Všeobecná teória telesnej výchovy	
Záznam formy a pohybu	
Ludová pieseň a tanec	
Dejiny a literatúra telesnej výchovy	
Anatómia	
Základná gymnastika	
Telocvik (muži)	
Obratnosť	
Atletika (muži)	
Sportové hry (muži)	
Telocvik (ženy)	
Atletika (ženy)	
Sportové hry (ženy)	
Plávanie	
Povinný 14-dňový kurz lyžovania	
Povinný 14-dňový kurz pobytu v prírode	

Obr. 1 Vyučovacie predmety 1. roku štúdia učiteľstva telesnej výchovy v kombinácii (uvedená len telesná výchova) pre gymnáziá a odborné školy. Zdroj:Archív FTVŠ UK

Druhý ročník:	
Záznam formy a pohybu	
Systematika a názvoslovie	
Fyziológia	
Obecná zdravotveda	
Základná gymnastika	
Telocvik (muži)	
Telocvik (ženy)	
Obratnosť	
Detské hry	
Atletika (muži)	
Atletika (ženy)	
Sportové hry (muži)	
Sportové hry (ženy)	
Plávanie	
Rytmika pre mužov	
Rytmika pre ženy	
Sebaobrana pre mužov	
Sebaobrana pre ženy	
Metodika telesnej výchovy	
Povinný 14-dňový kurz lyžovania II.	
Povinný 14-dňový kurz brannosti	

Obr. 2 Vyučovacie predmety 2. roku štúdia učiteľstva telesnej výchovy v kombinácii (uvedená len telesná výchova) pre gymnáziá a odborné školy. Zdroj:Archív FTVŠ UK

Tretí ročník:	
Fyziológia telesných cvičení	
Telocvik (muži)	
Telocvik (ženy)	
Korčuľovanie	
Atletika (muži)	
Atletika (ženy)	
Rytmika a národné tance	
Obečná metodika a didaktika telesnej výchovy .	
Rozbor osnov telesnej výchovy pre III. stupeň .	
Plávanie	
Telocvičné a športové hry pre mužov	
Telocvičné a športové hry pre ženy	
Seminárne cvičenie z metodiky telesnej výchovy	
Zdravoveda telesných cvičení	
Praktické ukážky hodín telesnej výchovy . . .	
Veslovania a vodná turistika (kurz)	

Obr. 3 Vyučovacie predmety 3. roku štúdia učiteľstva telesnej výchovy v kombinácii (uvedená len telesná výchova) pre gymnáziá a odborné školy. Zdroj:Archív FTVŠ UK

Štvrtý ročník:	
Antropológia a antropometria	
Metodický seminár	
Ortopédia a ortopedický telocvik	
Estetika telesných cvičení	
Korčuľovanie pre ženy	
Kanadský hokej (muži)	
Náuka o náradí a zakladaní objektov pre telesnú výchovu	
Box pre mužov	
Serm pre mužov	
Sebaobrana pre ženy	
Rytmika pre ženy	
Praktické ukážky hodín telesnej výchovy . . .	
Praktický výcvik vo vedení hodín telesnej výchovy	
Predpisy o telesnej výchove	
Organizácia dobrovoľnej telesnej výchovy . . .	
Sebaobrana pre mužov	
Umelecký tanec pre ženskú	
Náuka o rytme a tvorenie rytmických skladieb pre ženy	
Tenis	

Obr. 4 Vyučovacie predmety 4. roku štúdia učiteľstva telesnej výchovy v kombinácii (uvedená len telesná výchova) pre gymnáziá a odborné školy. Zdroj:Archív FTVŠ UK

Keďže štúdium telesnej výchovy bolo možné kombinovať s občianskou náukou, jazykmi (slovenský, ruský, poľský, srbochorvátsky, bulharský, ukrajinský, anglický, francúzsky a nemecký) a prírodovednými predmetmi (chémia, zemepis), tak tu bola ešte tretia skupina predmetov, ktorú by sme nazvali „druhý aprobačný predmet“. Počty vyučovacích hodín za „druhý aprobačný predmet“ v kombinácii s telesnou výchovou sme nemali k dispozícii, pretože tieto predmety sa vyučovali na Filozofickej, resp. na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity.⁸

Na doplnenie uvádzame ešte počty vyučovacích hodín týždenne a to spolu, t. j. za predmety „spoločného základu“ a „telesnej výchovy“ a to po jednotlivých rokoch štúdia a po semestroch. Kurzy nie sú v počtoch zarátané, nakoľko nepoznáme prepočet hodinovej dotácie. Počty sú v tabuľke 2.

Tab. 2 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín pri štúdiu telesnej výchovy v študijnom roku 1949/50 na Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity⁹

	Zimný semester		Letný semester	
	Prednášky	Cvičenia	Prednášky	Cvičenia
1.rok štúdia	11	8	9	10
2. rok štúdia	11	10	11	10
3. rok štúdia	14	15	10	17
4. rok štúdia	12	15	6	15

Poznámka:

Neuvádzame počty vyučovacích hodín druhého aprobačného predmetu. Pri úvahe, že by sme spriemerovali vyučovacie hodiny len telesnej výchovy, tak za druhý aprobačný predmet treba pripočítať za semester ešte 8 vyučovacích hodín.

V roku 1950 – po prijatí nového vysokoškolského zákona – sa Telovýchovný ústav premenil na Katedru telesnej výchovy, ktorá sa stala – v roku 1953 –

⁸ Aj v súčasnosti sa zoznam vyučovaných predmetov na iných kooperujúcich fakultách zverejňuje len v rámci predmetných fakúlt. Poznámka autora.

⁹ Spracované podľa publikácie *Soznam prednášok n a štud. rok 1949/50. Akademický senát Slovenskej univerzity v Bratislave, v tlačiarňi KNS Gutenberg Bratislava. s. 20-24.*

súčasťou Vysokej školy pedagogickej v Bratislave. Následne, v školskom roku 1958/1959 Katedra telesnej výchovy opäť prešla do zväzku Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde sa realizovalo štúdium telesnej výchovy pôvodne a to do roku 1947.¹⁰

Vyučovacie predmety na Univerzite Komenského v Bratislave, Inštitúte telesnej výchovy a športu

Inštitút telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej len „ITVŠ UK“) vznikol v rámci novej siete vysokých škôl dňa 24. 9. 1960 a bol samostatnou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave¹¹.

Prvé podklady, ktoré máme k dispozícii v archíve FTVŠ UK v záležitosti výučby na ITVŠ UK, je „Zoznam prednášok“ z roku 1962. Vcelku rozsiahly materiál však obsahuje aj nevyhnutné predpisy (študijné, štipendijné, internáte a disciplinárne). Vyberáme z nich len nasledovný odsek: *„Úspešné štúdium vyžaduje sústavnosť v práci. Preto sú všetci študenti povinní zúčastňovať sa pravidelne na všetkých prednáškach, seminároch, praktických cvičeniach, prevádzkovej a učebnej praxi a exkurziách predpísaných učebným plánom a vykonávať v stanovených termínoch domáce, kontrolné a iné práce.“*¹²

Z uvedeného je zrejmé, že pre študentov neexistovali žiadne individuálne úľavy vyplývajúce napr. z postavenia štátneho reprezentanta pokiaľ ide o účasť na vyučovaní.

Študovať bolo možné 2 smery a to učiteľský a odborný, pričom štúdium trvalo 5 rokov. V učiteľskom smere telesnej výchovy bolo nutné kombinovať

¹⁰Seman, František et al. 2010. 50 rokov Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu, 2010. s. 32-33.

¹¹Tamže, s. 33.

¹²Zoznam prednášok. 1962. Inštitút telesnej výchovy a športu, fakulta Univerzity Komenského vo vydavateľstve Šport, Bratislava. s. 11.

samotnú telesnú výchovu s iným predmetom (biológia, matematika, zeme-
pis, maďarčina, ruština, slovenčina) a na výučbe participovali aj iné fakulty
Univerzity Komenského v Bratislave. Krátka analýza zoznamu prednášok uka-
zuje, že v učiteľskom štúdiu neboli naplnené všetky tu vymenované učiteľské
kombinácie vo všetkých rokoch štúdia, čo je aj analógia so súčasnosťou.

Obidva smery štúdia mali najskôr v každom roku štúdia tzv. všeobec-
ný základ, ktorý obsahoval spravidla, okrem politicky zameraných predmetov
(napr. úvod do štúdia marxizmu-leninizmu, politická ekonómia, dialektický a
historický materializmus, vedecký komunizmus a pod.) najmä cudzí jazyk
(ruština a niektorý iný jazyk), psychológiu, pedagogiku a niektorý druh praxe
(napr. výrobná prax, prax v pionierskom tábore, priebežná a súvislá pedago-
gická prax). Za zmienku stojí skutočnosť, že napr. súvislá pedagogická prax sa
začínala v 4. roku štúdia tzv. súvislou pedagogickou praxou z lyžovania v trvaní
11 dní a potom, v 5. roku štúdia to bola súvislá pedagogická prax z telesnej
výchovy a to 4 týždne v každom semestri. Kurzová forma výučby bola omno-
ho výraznejšia ako v súčasnosti:

1. Dvojtýždňové kurzy z telesnej výchovy boli v priebehu štúdia štyri
(dvakrát lyžovanie a dvakrát turistika).
2. Týždňové kurzy z telesnej výchovy boli v priebehu štúdia tri (korčuľo-
vanie, atletika, športové hry).

Okrem týchto kurzov mali budúci učitelia ešte z každého aprobačného
predmetu kurz alebo exkurziu v trvaní spravidla jeden týždeň. Vo výučbe na
ITVŠ UK sa vyskytovali aj predmety, ktoré súčasníkom iste nebudú známe,
napr.: technológia a údržba (údržba telovýchovného zariadenia pozn.
autora), záznam pohybu (súčasť biomechaniky, pozn. autora), drobné hry
(súčasné pohybové hry, pozn. autora), umelecká gymnastika (predmet len
pre ženy a je to súčasná moderná gymnastika (pozn. autora)¹⁴. Ostatné
predmety, resp. ich analógie sú známe aj v súčasnosti. Treba pripomenúť, že

¹⁴Tamže.

predmety, ktoré majú v názve slová „teória a metodika“, sú súčasné didaktiky.

Ako to bolo s počtom vyučovacích hodín za týždeň? Sumárne počty ukazuje tabuľka 3. Máme v nej týždenné počty vyučovacích hodín zvlášť pre učiteľské štúdium v kombinácii telesná výchova – biológia a zvlášť pre odborné štúdium. Kurzovú formu výučby, opäť, ako v predchádzajúcom prípade, do tohto sumárneho hodnotenia nerátame, nakoľko nepoznáme príslušný prepočet.

Tab. 3 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín týždenne pri učiteľskom štúdiu v kombinácii telesná výchova – biológia a pri odbornom štúdiu v študijnom roku 1962/63

na ITVŠ UK¹⁵

Štúdium/rok	Zimný semester		Letný semester	
	Prednášky	Cvičenia	Prednášky	Cvičenia
Učiteľské 1.rok štúdia	10	22	10	22,5
Odborné 1.rok štúdia	11	21	6	29
Učiteľské 2.rok štúdia	12,5	18,5	14,5	16,5
Odborné 2.rok štúdia	5,5	23,5	5,5	22,5
Učiteľské 3.rok štúdia	13,5	20,5	12	21
Odborné 3.rok štúdia	8	23	8	21
Učiteľské 4.rok štúdia	14	17	7	25
Odborné 4.rok štúdia	7	23	8	21
Učiteľské 5.rok štúdia	13	12	3	14
Odborné 5.rok štúdia	6	15	2	7

Z tabuľky 3 vyplýva že učiteľské i odborné štúdium mali zhruba rovnaký počet vyučovacích hodín týždenne, ba odborný smer štúdia ich mal často aj viac. Logicky z toho vyplýva otázka, že čím to bolo spôsobené, keď odborný smer štúdia nemal navyše nič, čo by sa podobalo na „druhý aprobačný predmet“?

V odbornom smere štúdia však mali študenti napr. o polovicu viac anatómie

¹⁵ Spracované podľa publikácie Zoznam prednášok. 1962. Inštitút telesnej výchovy a športu, fakulta Univerzity Komenského vo vydavateľstve Šport, Bratislava. s. 53-70.

(6 vyučovacích hodín týždenne študenti učiteľského smeru, 9 vyučovacích hodín týždenne študenti odborného smeru). Ďalej, študenti odborného smeru mali samostatné športové hry (basketbal, volejbal a futbal) v sumárnom počte 9 vyučovacích hodín týždenne v jednom roku štúdia, čo študenti učiteľského štúdia nemali – títo mali len týždenný kurz športových hier. Zároveň mali mierne zvýšené počty teórie a didaktiky (vtedy teórie a metodiky, pozn. autora) atletiky, hier, gymnastiky či plávania. Išlo spravidla o 1 vyučovaciu hodinu týždenne. V neposlednom rade treba spomenúť predmet s názvom „výberová športová činnosť“, ktorý je uvádzaný v každom semestri po dvoch vyučovacích hodinách týždenne a navyše jedno týždenné sústredenie k tomuto predmetu. Išlo veľmi pravdepodobne o analógiu súčasnej športovej špecializácie pre budúcich trénerov.

Výučba v ITVŠ UK pokračovala podľa Zoznamu prednášok z roku 1962 až do roku 1964, keď vyšiel nový zoznam, ktorý platil najskôr pre všetkých študentov a od roku 1966 postupne o jeden rok menej, teda bol v platnosti, až kým všetci študenti neabsolvovali štúdium podľa jedného, v súčasnosti by sme povedali, študijného plánu. To už vládne nariadenie premenovalo ITVŠ UK na FTVŠ UK.

Vyučovacie predmety na FTVŠ UK v rokoch 1965 až 1989

Dňa 6. 1. 1965 bol ITVŠ UK vládny nariadením premenovaný na FTVŠ UK.¹⁶ Keďže ITVŠ UK už existoval ako jedna z fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave, tak možno konštatovať, že sa skutočne zmenil len názov a všetko ostatné zostalo v podstate bez zmeny. Navyše, ešte v študijnom roku 1968/1969 študovali „poslední“ študenti 5. roku štúdiá podľa študijných plánov z ITVŠ UK.¹⁷

Prvá „ročenka“ FTVŠ UK v dnešnom chápaní je v archíve FTVŠ UK z rokov 1966/1967. Celkom raritný archívny materiál neobsahuje fotografie rektora a dekana, ale skôr zábery zo života FTVŠ UK, ako napr. členov vedeckej rady,

Obr. 5 Prvý raz sa objavil obal ročenky FTVŠ UK v podobe ako je na obrázku v roku 1966. Táto ročenka mal názov Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu v školskom roku 1966/67. Zdroj: Archív FTVŠ UK

¹⁶ Seman, František et al. 2010. 50 rokov Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu, 2010. s. 34.

¹⁷ Ručne písaná poznámka na publikácii Zoznam prednášok. Inštitút telesnej výchovy a športu, fakulta Univerzity Komenského vo vydavateľstve Šport, Bratislava, nedatované.

praktické cvičenie z fyziológie, gymnastiky, atletiky, športových hier, plávania a záber z prvomájového sprievodu. Zaujímavý je aj zoznam učiteľov, kde je pri mene uvedená aj adresa bydliska a telefón...¹⁸

Štúdium bolo v danom období členené na:

- denné štúdium,
- štúdium popri zamestnaní,
- iné druhy štúdia.

Denné štúdium, tzv. dvojodborové štúdium kombinácie telesná výchova a druhý aprobačný predmet pripravovalo do praxe budúcich absolventov učiteľov v školách II. cyklu. Títo absolventi mali pracovné označenie „stredoškolský profesor“. Študijné kombinácie každoročne určovalo Ministerstvo školstva a kultúry. V študijnom roku 1966/1967 boli otvorené kombinácie telesnej výchovy s biológiou, matematikou a zemepisom (kooperovala Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave). Absolventi jednoodborového štúdia sa umiestňovali v praxi ako metodickí pracovníci a tréneri v telovýchovnom a športovom hnutí. Účasť na prednáškach v dennom štúdiu už nebola povinná, na ostatných vyučovacích činnostiach bola účasť povinná.

Štúdium popri zamestnaní malo trochu odlišné charakteristiky ako denné štúdium. Bolo primárne určené pre učiteľov alebo iných pedagogických pracovníkov, ktorí mali minimálne ročnú pedagogickú prax a mali záujem zvýšiť si kvalifikáciu pre vyučovanie v školách II. cyklu. V prípade kombinovania telesnej výchovy s iným predmetom platilo to, čo sme už uviedli, ale otvorené bolo len štúdium biológie a zemepisu. Pre absolventov jednodborového štúdia platí, čo sme uviedli. Účasť na všetkých vyučovacích činnostiach bola povinná.

¹⁸ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu v školskom roku 1966/67. Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava, 1966, s. 25-52

K iným druhom štúdia patrilo len trojročné diaľkové štúdium trénerov prvej triedy, teda druhej najvyššej trénerskej kvalifikácie.¹⁹ Nebolo to riadne vysokoškolské štúdium a jeho absolventi nedostávali vysokoškolský diplom.

Vo výučbe v dennej forme štúdia v dvojodborovom učiteľskom štúdiu zostali predmety všeobecného základu s politickým zameraním, metodika telesnej výchovy, psychológia, pedagogika a všetky praxe. V učebných plánoch nenachádzame cudzí jazyk (zostal ale v štúdiu popri zamestnaní). Ale napr. taká anatómia sa opäť líšila v jedno- a dvojodborovom štúdiu – jednoodborové štúdium malo v dvoch semestroch spolu 11 vyučovacích hodín anatómie týždenne, zatiaľ čo dvojodborové len 7 vyučovacích hodín. Predmet záznam pohybu bol už súčasťou predmetu biomechanika so spoločným názvom biomechanika a grafický záznam pohybu. Mierne ubudlo vyučovacích hodín predmetu teória a metodika vybraného športu (súčasná športová špecializácia, pozn. autora). V jednodoborovom štúdiu sa vyučoval od letného semestra v druhom roku štúdia. Na druhej strane však jednodoborové štúdium malo nový povinný predmet s názvom teória a metodika cyklistiky a rovnako pribudla aj zahraničná exkurzia v trvaní 1 týždeň.²⁰

Doteraz sme nemali k dispozícii žiadny podklad, ktorý by nám mohol dať obraz o obsahu výučby. Skúsenejší pedagóg v oblasti športu je však schopný do značnej miery odhadnúť obsah výučby z názvu predmetu. Nepochybne lepšie je však mať k dispozícii oficiálny dokument, ktorý obsah výučby stanovuje.

V roku 1969 vyšla publikácia, ktorá obsah výučby vo forme osnov vyučovacích predmetov opisovala. Ako sa v nej uvádza, potom, čo FTVŠ UK vstúpila do desiateho roku svojej existencie, mala v spoločnosti stabilné miesto a dosahovala dobré výsledky v oblasti výučby i vedy. Vzhľadom na to, že pracoviská FTVŠ UK nesídlili na jednom mieste, obsah výučby sa v určitých ohľadoch prekrýval. Už dlhšie sa viedli diskusie o prestavbe štúdia s potrebou

¹⁹Tamže.

²⁰Tamže.

lepšej koordinácie pedagogickej práce na FTVŠ UK. Preto boli vydané osnovy všetkých predmetov (vrátane odporúčanej literatúry) a to len pre denné štúdium jedno- i dvojodborové. Tieto osnovy, ako sa to v nich uvádza, budú „...dobrou pomôckou pre študentov a súčasne prvou oficiálnou orientáciou učiteľského zboru fakulty o preberanej učebnej látke na FTVŠ UK.“²¹

Nemáme v úmysle na tomto mieste rozoberať osnovy nejakého predmetu. Zameriame sa skôr na odporúčanú literatúru ako celok. Potešiteľné je, že mnohé literárne tituly pre potreby štúdia pochádzajú autorsky od pedagógov FTVŠ UK. Ďalej je literatúra doplnená sovietskymi prameňmi v ruštine, ale nájdeme aj nemecké pramene (asi najmä z vtedajšej Nemeckej demokratickej republiky, pozn. autora) a dokonca ojedinele aj anglické a francúzske.²²

Študijný rok 1969/1970 nám v personálnej oblasti pedagógov ukazoval, že FTVŠ UK bola skutočne etablovaná fakulta s desiatimi katedrami (jedna z nich – Katedra jazykov – bola spoločná pre FTVŠ UK a Právnickú fakultu UK v Bratislave). Ročenka s rovnakým názvom ako v roku 1966/1967 priniesla aj fotografie úspešných športovcov – študentov FTVŠ UK, ako Mária Mračnová, Eva Kucmanová, Karol Jokl (obrázok 6) a Vladimír Dzurilla.

Ministerstvo školstva stanovilo učiteľské študijné kombinácie (biológia, zemepis, matematika, pedagogika, a jazyk ruský, anglický a nemecký). Do dvojodborového učiteľského štúdia pribudli v rámci štúdia jazyky, ako to už v minulosti bolo. Išlo o ruský jazyk a druhý cudzí jazyk. Do štúdia budúcich učiteľov pribudol predmet teória a didaktika kanoistiky.

Dôležité však bolo, že pre jedno- i dvojodborové štúdium (k predmetom branná výchova pre nevojakov, ktoré boli v plánoch už jeden celý rok), pribudol do 3. roku štúdia predmet vojenská príprava (len pre mužov). Kurzy zostali v princípe na rovnakej úrovni a ďalšie výrazné zmeny neboli ani v nasledujúcom študijnom roku. Účasť na prednáškach bola povinná pre všetkých stu-

²¹Program štúdia na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Rektorát Univerzity Komenského v Bratislave, 1969.

²²Tamže.

dentov 1. roku štúdia.²³

V nasledujúcom študijnom roku bola už ale účasť na prednáškach z predmetov marxizmu-leninizmu povinná pre všetkých študentov.²⁴

Obr. 6 Karol Jokl (vo výskoku), absolvent FTVŠ UK v roku 1978 na obrázku v dobovej ročenke FTVŠ UK v roku 1969. Pôvodná neupravená fotografia. Zdroj: Archív FTVŠ UK

Na tomto mieste nadviážeme na tabuľku 3. V tabuľke 4 podáme obraz o počte vyučovacích hodín jedno- i dvojodborového štúdia na FTVŠ UK.

Počet vyučovacích hodín bol naďalej, v porovnaní so súčasnosťou, veľmi vysoký. Predstava, že študent by mal v súčasnosti absolvovať cca 40 vyučovacích hodín týždenne, by pravdepodobne odradila niektorých uchádzačov od po-

²³ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu v školskom roku 1969/70. Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava, 1969.

²⁴ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1971/72. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1971. s. 43.

dania prihlášky na vysokoškolské štúdium na FTVŠ UK...

Tab. 4 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín týždenne pri učiteľskom štúdiu v kombinácii telesná výchova – biológia a pri odbornom štúdiu v študijnom roku 1971/72 na FTVŠ UK²⁵

	Zimný semester		Letný semester	
Štúdium/rok	Prednášky	Cvičenia	Prednášky	Cvičenia
Učiteľské 1.rok štúdia	14	19,5	14	27,5
Odborné 1.rok štúdia	13	17	18	22
Učiteľské 2.rok štúdia	18	17,5	13	19
Odborné 2.rok štúdia	12	27	12	24
Učiteľské 3.rok štúdia	12	18	12	20
Odborné 3.rok štúdia	19	16	16	21
Učiteľské 4.rok štúdia	17	16	16	18
Odborné 4.rok štúdia	13	14	11	13
Učiteľské 5.rok štúdia	14	17	3	2
Odborné 5.rok štúdia	4	11	6	5

Poznámka:

Do uvedených počtov sme nerátali praxe, kurzovú formu výučby, branné kurzy a vojenskú prípravu, nakoľko nemáme k dispozícii prepočty vyučovacích hodín.

Z roku 1971 máme prvé požiadavky na prijímaciu skúšku pre uchádzačov o štúdium na FTVŠ UK. Už úvodná informácia informuje potenciálnych uchádzačov, že „...zvlášť náročné je štúdium v kombinácii telesná výchova – matematika. Odporúčame preto, aby sa na toto prihlasovali len tí uchádzači, ktorí majú predpoklady zvládnuť toto štúdium.“²⁶

Zároveň sa uvádzal termín „telesná výchova a šport so športovou špecializáciou“, ale predmet s názvom športová špecializácia sa v študijných plánoch

²⁵ Spracované podľa publikácie Zoznam prednášok, pracovísk, a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu UK pre školský rok 1971/72. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1971.

²⁶ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1971/72. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1971. s. 91.

ešte nevyskytoval. Stále existoval v podobe predmetu teória a metodika vybraného športu v dennej forme štúdia.

Prijímacia skúška sa skladala z troch častí: ústna skúška, písomná skúška, previerka špeciálnej pohybovej pripravenosti z plávania, atletiky, športových hier a gymnastiky. Tak uchádzači o denné štúdium, ako aj uchádzači o štúdium popri zamestnaní museli absolvovať prijímaciu skúšku, ktorá, zohľadňujúc vek uchádzačov (najmä v štúdiu popri zamestnaní), bola rozdelená v atletike podľa vekových kategórií nasledovne:

1. kategória do 30 rokov veku pre mužov a do 25 rokov veku pre ženy.
2. kategória 31 až 40 rokov pre mužov a 26 až 35 rokov pre ženy.
3. kategória nad 41 pre mužov a nad 36 rokov pre ženy.

Napríklad pre jednodborové štúdium popri zamestnaní boli atletické limity v skoku do výšky a vo vrhu guľou a to pre mužov i ženy tvrdšie ako pre uchádzačov o denné štúdium. Muži navyše ešte vrhali ťažšiu guľu...

V prípade ostatných športov takéto delenie nebolo,²⁷ čo mohlo spôsobiť ťažkosti starším uchádzačom o štúdium popri zamestnaní.

V roku 1972 vznikol Kabinet brannej výchovy,²⁸ ktorý mal v jeho začiatkoch len troch členov.²⁹ V rovnakom roku sa začala študovať aj učiteľská kombinácia telesná výchova – branná výchova. Vyučovacie predmety brannej výchovy odrážali jej názov – okrem úvodu do štúdia tam boli dejiny vojenstva, strelecká príprava, ochrana proti účinkom zbraní hromadného ničenia, šerm a vojenské predpisy Československej ľudovej armády.³⁰

Zároveň pribudla možnosť dvojročného rozširujúceho štúdia brannej výchovy. Študijné plány však vyšli len pre 1. rok štúdia kombinácie telesná výchova – branná výchova.³¹

²⁷ Tamže, s. 92-98.

²⁸ Šeman, František et al. 2010. 50 rokov Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu, 2010. s. 35

²⁹ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1972/73. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1972. s. 20.

³⁰ Zaujímavé je, že v prípade pomenovania armády sa v názve predmetu nepoužíva jej celý názov – Československá ľudová armáda. Ide o názov, ktorý mala armáda v rokoch 1954 až 1990. Poznámka autora.

³¹ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1972/73. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1972. s. 32.

V prípade iného štúdia, konkrétne trojročného diaľkového štúdia trénerov I. triedy boli spresnené niektoré skutočnosti ohľadne pôsobenia absolventov.³² Uvedená skutočnosť jednoznačne súvisela s novým predpisom Československého zväzu telesnej výchovy, ktorý mal názov Jednotná kvalifikace cvičiteľů, trenérů a rozhodčích.³³ Na tomto mieste uvedený súvis rozoberať nebudeme.

V nasledujúcich rokoch pribúdali v rámci prestavby, resp. doplnenia štúdia len predmety brannej výchovy, resp. niektoré výberové (odporúčané) prednášky, z ktorých vymenujeme úvod do biokybernetiky, teória zdravotno-rekreačnej atletiky či antropometrika. Kurzy turistiky a lyžovania boli skrátené zo 14 dní na 10 dní.³⁴

Obr. 7 Pohľad na budovu FTVŠ UK na nedatovanej fotografii. Pravdepodobne prvá polovica 70-tych rokov 20. storočia. Zdroj: Archív FTVŠ UK

K postupným ďalším zmenám v súvislosti s prestavbou štúdia došlo v

³² *Tamže*, s. 58.

³³ *Jednotná kvalifikace cvičitelů, trenérů, a rozhodčích. Československý svaz tělesné výchovy, Bratislava, 1972.*

³⁴ *Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1974/75. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1974.*

ďalších rokoch. V roku 1975 sa v dobovej ročenke objavila informácia, že jednodoborové, pôvodne 5-ročné štúdium, prechádza od roku 1973 na štvorročné. Učebné plány však boli stále (aj v roku 1975) vypracované na 5 rokov štúdia.

Rovnako prišla i zmena v účasti na prednáškach v marxisticko-leninskou tematikou – účasť bola povinná pre študentov 1. a 2. roku štúdia.³⁵

O rok neskôr, v rámci ďalšej prestavby štúdia bolo jednodoborové štúdium rozdelené na dva smery a to:

1. Trénerský smer.
2. Metodicko-organizačný smer.

Predmety pre obidva smery sa príliš nelíšili a navyše a navyše študijné plány obsahovali nie celkom jasne vymedzenú dĺžku štúdia. Objavili sa predmety pre 4-ročné i pre 5-ročné štúdium.³⁶ Bolo to pravdepodobne preto, lebo študenti končili také štúdium, na aké boli prijatí, teda keď boli prijatí ešte na 5-ročné štúdium, tak ho museli skončiť a nebolo možné ho skrátiť na 4-ročné.

Postupne sa rozširovala aj ponuka štúdia. V študijnom roku 1976/1977 bolo možné na FTVŠ UK študovať:

1. Denné štúdium (učiteľstvo telesnej výchovy v kombinácii, trénerstvo, metodicko-organizačný smer).
2. Štúdium popri zamestnaní, ktoré bolo ďalej členené na:

a) Diaľkové štúdium (učiteľstvo telesnej výchovy v kombinácii, telesná výchova a šport – tu ešte nebolo štúdium členené na trénerský a metodicko-organizačný smer).

b) Externé štúdium (štúdium popri zamestnaní bez predpísaných konzultácií a skúšok, ktoré si študenti sami zabezpečovali na katedrách; toto štúdium bolo povolené len vo veľmi výnimočných prípadoch).

³⁵ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1975/76. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1975. s. 21.

³⁶ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1976/77. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1976. s. 36-40.

c) Rozširovacie štúdium (rozšírenie učiteľskej aprobácie o ďalší predmet; FTVŠ UK poskytovala len brannú výchovu najmä pre absolventov jednodborového štúdia).

d) Postgraduálne štúdium (v celkovom trvaní 4 roky, pričom sa vyžadovala aj učiteľská prax).

3. Iné druhy štúdia (diaľkové štúdium trénerov I. triedy,³⁷ o ktorom sme sa už zmienili).

V rámci prestavby nastali zmeny aj v kurzovej forme výučby. V štúdiu budúcich učiteľov už bol zaradený len jeden kurz lyžovania (zostali dva kurzy turistiky a branný kurz). Podľa spomienok absolventov však títo mali ešte v rokoch 1977 a 1978 dva kurzy lyžovania.³⁸

V jednodborovom štúdiu mal trénerský smer zaradený v štúdiu jeden kurz lyžovania (názov bol teória a didaktika lyžovania) a jeden kurz turistiky (názov bol teória a didaktika športov a pobytu v prírode). Metodicko-organizačný smer mal v štúdiu zaradený už len kurz lyžovania. Branné kurzy zostali bez zmeny. Športová špecializácia mala v študijných plánoch zaradený už predmet s názvom teória a didaktika športovej špecializácie.³⁹

Harmonogramy štúdia boli zverejňované vo veľmi stručnej podobe – do roku 1976 v podstate len v 5 – 6 riadkoch. V študijnom roku 1977/1978 mal harmonogram štúdia takmer súčasnú podobu. Výučba v zimnom semestri začínala až na začiatku októbra a končila sa v druhej dekáde januára nasledujúceho roku. Skúškové obdobie bolo zhruba od polovice januára do polovice februára. Pevné termíny mala pedagogická prax a vojenská príprava, keď tzv. počiatočný ročník mal vojenskú výučbu vždy v utorok a záverečný ročník v piatok. Samozrejmosťou boli termíny odovzdania diplomových prác a štátnych skúšok, ktoré boli v jesennom termíne (jarný sa neuvádza, pozn. autora)

³⁷Tamže, s. 20-22.

³⁸Spomienky Antona Lednického.

³⁹Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1976/77. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1976. s. 23-40.

a diplomy sa odovzdávali v decembri.⁴⁰

Od roku 1976 sa Kabinet brannej výchovy zmenil na Katedru brannej výchovy. Branná výchova, ako súčasť učiteľského štúdia bola už na FTVŠ UK etablovaná a pôsobilo na nej 10 učiteľov. Už raz sme sa zmienili o predmetoch v rámci štúdia brannej výchovy, ktoré sa vyučovali, ale len pre 1. rok štúdia. Pri komplexnejšom pohľade môžeme konštatovať, že vyučovacie predmety zo študijného plánu pre budúcich učiteľov brannej výchovy môžeme rozdeliť do nasledujúcich skupín:

1. Teoretické politické (marxistické učenie o vojsku a armáde, vojenská politika komunistickej strany, vojenstvo a bojové revolučné tradície).

2. Teoretické odborné (teória brannej výchovy, zbrane hromadného ničenia, civilná ochrana a pod.).

3. Praktické odborné (zdravotnícka, príprava, strelectvo, topografia, spojovacia príprava, sebaobrana, parašutistický výcvik a pod.).⁴¹

4. Pedagogická prax.

5. Kurzová forma výučby.⁴²

V súčasnosti je termín „profil absolventa“ veľmi rozšírený a známy pravdepodobne aj mimo akademickej komunity. V podmienkach FTVŠ UK sa prvý raz stretávame s týmto termínom v roku 1979, keď Univerzita Komenského v Bratislave vydala publikáciu s názvom Informácie o štúdiu na Univerzite Komenského v Bratislave. Vzhľadom na rozsah tejto práce uvedieme v plnom znení len profil absolventa-trénera: *„Absolvent odborného štúdia „telesná výchova a šport“ so zameraním na vykonávanie funkcie „t r é n e r a“ je kvalifikovaným socialistickým pedagógom, ideologicky a politicky pripravený tak, aby mohol vychovávať svojich zverencov k marxisticko-leninskému svetonázoru, komunistickému presvedčeniu a konaniu. Absolvent trénerského štúdia prejavuje socialistický vzťah k práci, športu, je propagátorom socia-*

⁴¹ Parašutistický výcvik bol zrušený v roku 1978. Spomienky Antona Lednického.

⁴² Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1978/79. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1978. s. 23-35.

*listického životného štýlu a realizátorom socialistického systému telesnej kultúry. Je všestranne vzdelaný, telesne zdatný a kultúrne rozhladený občan. V tréningovom procese vedie športovcov ku kolektivismu, čestnosti, skromnosti, cieľavedomosti a úspešnej reprezentácii. Má predpoklady k príprave na vedeckú prácu, k permanentnému profesionálnemu ideologickému, politickému vzdelávaniu, k uplatneniu sa v spoločenskom a osobnom živote ako príslušník socialistickej inteligencie.*⁴³

V roku 1979 pokračovala prestavba štúdia a začínalo sa opäť vyučovať podľa nových študijných plánov. V spoločnom základe štúdia sa objavili už známe politicky zamerané predmety, ale dostali sa tam spoločenskovedné predmety ako napr. psychológia (členená na všeobecnú a vývinovú), pedagogika (členená na všeobecnú a porovnávaciu), pribudol predmet s názvom spoločensko-politická prax. Ďalej tam boli zaradené pedagogické praxe (zvlášť pre telesnú výchovu, plávanie i lyžovanie), vychovávateľská prax, didaktiky hlavných predmetov (telesnej výchovy a druhého aprobačného predmetu). Kurz turistiky (teória a didaktika turistiky a pobytu v prírode) bol už len jeden (v trvaní 12 dní), ale pribudol kurz kanoistiky a vodnej turistiky (teória a didaktika kanoistiky a vodnej turistiky) v trvaní 10 dní. Učiteľské denné štúdium zostalo v trvaní 5 rokov, zatiaľ čo trénerské a metodicko-organizačné denné štúdium trvalo 4 roky. Športová špecializácia mala v trénerskom dennom štúdiu rozdielnu hodinovú dotáciu v každom roku štúdia. Počet športových špecializácií bol podobný ako v súčasnosti – okolo 30.⁴⁴ Počty vyučovacích hodín prednášok a cvičení boli po rokoch štúdia a po jednotlivých semestroch také, ako to ukazuje tabuľka 5.

Okrem týchto zmien boli ešte ďalšie. Ako príklad uvedieme výrazne znížený počet vyučovacích hodín anatómie v štúdiu budúcich učiteľov či trénerov (spolu len 4 vyučovacie hodiny v 1. roku štúdia pre učiteľov a 8 hodín pre

⁴³ Informácie o štúdiu na Univerzite Komenského v Bratislave. Univerzita Komenského, Bratislava, 1979. s. 40.

⁴⁴ Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1979/80 Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1979. s. 26-42.

trénerov) a napr. zvýšený počet vyučovacích hodín (6) v predmete dejiny telesnej kultúry pre budúcich trénerov.

Tab. 5 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín športovej špecializácie v trénerskom štúdiu v dennej forme po prestavbe štúdia v študijnom roku 1979/1980

Štúdium/rok	Zimný semester		Letný semester	
	Prednášky	Cvičenia	Prednášky	Cvičenia
Trénerské 1.rok štúdia	1	2	1	1
Trénerské 2.rok štúdia	2	2	2	2
Trénerské 3.rok štúdia	4	4	2	3
Trénerské 4.rok štúdia	2	3	4	6

Poznámka:

Okrem toho museli budúci tréneri ešte absolvovať zvlášť trénerskú prax a to v športovej triede alebo v tréningovom stredisku mládeže (v trvaní 2 týždne) a prax v Československom zväze telesnej výchovy (v stredisku vrcholového športu alebo v stredisku vrcholového športu mládeže) v trvaní 3 týždne.

Samozrejme, že niektoré predmety pribudli, ako napr. traumatológia a prvá pomoc, či telesná výchova oslabených. Za pozitívum možno označiť zaradenie predmetu zvolený šport do štúdia budúcich učiteľov telesnej výchovy. FTVŠ UK spolu ponúkala 13 športov, okrem typických športov i turistiku a základnú a rekreačnú telesnú výchovu.⁴⁵ Uvedená problematika (zaradenie zvolených športov do študijného plánu budúcich učiteľov telesnej výchovy) súvisela s možnosťami získať trénerskú kvalifikáciu nižšej triedy po splnení určitých podmienok (návšteva vyučovania zvoleného športu, vypracovanie diplomovej práce zo zvoleného športu a podobne).⁴⁶

⁴⁵ *Tamže.*

Završenie prestavby štúdia, keď v celej republike boli zjednotené študijné plány budúcich učiteľov jednotlivých predmetov, prebiehalo podľa „Projektu ďalšieho rozvoja československej výchovno-vzdelávacej sústavy“. Koncepcia pre učiteľský smer štúdia sa začala uplatňovať v rokoch 1977/1978, ale určité procesy prebiehali ešte aj neskôr. Začiatok 80-tych rokov 20. storočia nepriniesol veľa zmien. Na príklade študijného roku 1981/1982 nadviažeme na tabuľky 3 a 4, ktoré nám udávajú sumárne počty vyučovacích hodín pre učiteľské štúdium v kombinácii (telesná výchova – biológia) a trénerské štúdium po jednotlivých rokoch štúdia a po semestroch.

Tab. 6 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín týždenne pri učiteľskom štúdiu v kombinácii telesná výchova – biológia a pri trénerskom štúdiu v študijnom roku 1981/82 na FTVŠ UK⁴⁷

Štúdium/rok	Zimný semester		Letný semester	
	Prednášky	Cvičenia	Prednášky	Cvičenia
Učiteľské 1.rok štúdia	17	15	15	16
Trénerské 1.rok štúdia	10	19	12	17
Učiteľské 2.rok štúdia	14	19	12	21
Trénerské 2.rok štúdia	16	16	15	18
Učiteľské 3.rok štúdia	13	19	15	15
Trénerské 3.rok štúdia	13	16	13	19
Učiteľské 4.rok štúdia	12	20	11	18
Trénerské 4.rok štúdia	15	16	11	13
Učiteľské 5.rok štúdia	15	18	2	16

Poznámky:

1. Štvrtý rok učiteľského štúdia, druhý aprobačný predmet biológia, sme prevzali z publikácie Zoznam prednášok pracovníkov a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu UK na školský rok 1980/81, nakoľko v publikácii pre roky 1981/1982 obsah štúdia aprobácie biológia nie je v príslušnom prameni uvedenom v poznámke č. 47. Dôvod nepoznáme.

⁴⁶Jednotná kvalifikácia cvičiteľů, trenérů, a rozhodčích. Československý svaz tělesné výchovy, Bratislava, 1972. s. 18.

⁴⁷Spracované podľa publikácie Zoznam prednášok, pracovníkov, a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu UK pre školský rok 1981/82. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1981.

2. V prípade trénerského štúdia je v sumárnych počtoch vyučovacích hodín zarátaná aj priebežná pedagogická prax.

3. V tabuľke nie sú zarátané počty vyučovacích hodín pre prax (pozri bod 2) a pre kurzovú formu výučby, nakoľko nepoznáme prepočet.

Ročenka (ako publikáciu v súčasnosti nazývame) zmenila v roku 1982 názov na Študijný program.

Po prestavbe štúdia došlo postupne i k prestavbe problematiky výchovy nových vedeckých pracovníkov. Z úrovne štátu boli vydané nové predpisy a pokyny, ktoré túto prípravu právne vymedzili. Len pripomenieme – nakoľko predkladaná práca nemá ambíciu zachádzať do problematiky vedy a výskumu – že výchova a príprava nových vedeckých pracovníkov na FTVŠ UK bola organizovaná v 4 základných formách:

1. Interná vedecká ašpirantúra.
2. Externá⁴⁸ ašpirantúra.
3. Ašpirantúra pracovníkov školiacich pracovísk.
4. Samostatná vedecká príprava.

Všetko bolo vo vednom odbore 75-02-9 s názvom teória vyučovania predmetov všeobecno vzdelávacej a odbornej povahy, skupina teória vyučovania telesnej výchovy.⁴⁹

Na začiatku 80-tych rokov 20. storočia bolo v oblasti vysokého školstva prijatých mnoho právnych predpisov. Okrem zákona o vysokých školách z roku 1980 to boli aj predpisy, ktoré upravovali štúdium, štátne skúšky, prijímacie konanie na vysoké školy, nostrifikáciu diplomov, poskytovanie štipendií, či udeľovanie pochvál. Zoznam predpisov bol zosumarizovaný v roku 1983.⁵⁰

⁴⁸ Slovo „vedecká“ azda nedopatrením vypadlo. Poznámka autora.

⁴⁹ Študijný program. Školský rok 1982/1983. Univerzita Komenského v Bratislave. 1982. s. 64.

⁵⁰ Študijný program. Školský rok 1983/1984. Univerzita Komenského v Bratislave. 1983. s. 122.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že v priebehu 80-tych rokov 20. storočia, po absolvovaní všetkých prestavieb štúdia, sa študijné plány výrazne nemenili. Platili rovnaké študijné plány pre celý štát.

Vyučovacie predmety na FTVŠ UK po roku 1989

November 1989 priniesol výrazné zmeny aj v oblasti výučby na FTVŠ UK. Ročenka, vlastne Študijný program na školský rok 1989/1990 bol vydaný ešte v duchu jeho predchodcov⁵¹ pravdepodobne niekedy pred začiatkom zimného semestra v roku 1989 a prvý raz evidujeme jeho ISBN a to 80-223-0135-3.

V archívnej ročenke (študijnom programe na školský rok 1989/1990 sa však nachádza viacero vložených materiálov, ktoré rezultovali z udalostí novembra 1989, čo predurčovalo ďalšie prestavby štúdia. V prvom rade treba spomenúť materiál s názvom „Zoznam predmetov marxizmu-leninizmu, ktoré sa vyradujú z výučby so spätnou platnosťou od zimného semestra šk. roku 1989/90“. Ide o nepodpísaný, cyklostylovaný materiál. Podľa tohoto materiálu bolo vyradených z jednodoborového štúdia spolu 10 predmetov a štátna záverečná skúška z marxizmu-leninizmu, z učiteľského (dvojdoborového) štúdia to bolo spolu 14 predmetov a tiež rovnaká štátna záverečná skúška. Z kombinácie telesná výchova – občianska náuka bolo vyradených 15 predmetov a štátna záverečná skúška. Zo štúdia samotnej brannej výchovy to boli ešte ďalšie 2 predmety navyše. Rovnako sa postupovalo aj v štúdiu popri zamestnaní.⁵² Zároveň, v priebehu prvého polroku 1990, začalo vedenie FTVŠ UK pracovať na zmenách, ktoré si novembrové udalosti vynútili. V júni 1990 už zriadený akademický senát a účastníci na pedagogickej konferencii schvá-

⁵¹Študijný program. Školský rok 1989/1990. Univerzita Komenského v Bratislave. Bratislava, 1989.

⁵²Zoznam predmetov marxizmu-leninizmu, ktoré sa vyradujú z výučby so spätnou platnosťou od zimného semestra šk. roku 1989/90. Nepodpísaný, cyklostylovaný materiál.

lili inovovanú štruktúru fakulty a to 9 katedrií, folklórny súbor Gymnik, knižnica, stredisko vrcholového športu a výskumný ústav.

Jednotlivé katedry súčasne navrhovali vyučovacie predmety a tak sa postupne dostávali do študijného plánu predmety ako najnovšie česko-slovenské a svetové dejiny, filozofia, etika, estetika, ekonómia, sociológia či olympizmus. Ostatné predmety zostali bez výrazných zmien. V niektorých prípadoch mali katedry azda prílišné očakávania, keď navrhovali aj predmety, ktoré sa buď neskôr z rôznych dôvodov nevyučovali (akrobatické lyžovanie, lyžovanie na tráve, stolný tenis atď.) alebo po krátkom čase zanikli (šerm, plutvové plávanie a pod.).⁵³

Predstavy katedrií nahradiť vyučovacie hodiny z politicky zameraných predmetov inými vyučovacími hodinami vysoko presahovali počty zrušených vyučovacích hodín z politicky zameraných predmetov. Treba pripomenúť aj skutočnosť, že študenti 1. až 3. ročníka učiteľskej kombinácie telesná výchova – branná výchova boli rozdelení na také trénerské špecializácie, na ktoré aspoň čiastočne spĺňali požiadavky. Študenti 4. a 5. ročníka tejto kombinácie skončili pôvodné štúdium, na ktoré boli prijatí, teda učiteľskú kombináciu telesná výchova – branná výchova.⁵⁴

Zmeny z novembra 1989 sa odrazili aj v príhovore dekana na akademický rok 1990/1991. Konštatoval, že študijný program (ročienka, pozn. autora) je iný v predchádzajúcich rokoch a odráža časť zmien, ktoré prebehli v spoločnosti a na fakulte. Konštatuje inováciu profilu absolventov, prestavbu učebných plánov a reštrukturalizáciu katedrií. Obsahová prestavba študijných plánov mala dať optimálne proporcie teoretickej a praktickej príprave študentov, odstrániť duplicitu poznatkov a obohatiť študentov o nové informácie. Trojstupňový systém štúdia (bakalárske, magisterské a v danej dobe postgraduálne) sa nerealizoval, existovalo len štúdium magisterské a

⁵³Zápis s názvom „Katedry FTVŠ UK, šk. rok 1990-1991“. Archív FTVŠ UK.

⁵⁴Spomienky Antona Lednického

postgraduálne.⁵⁵

Po určitom „utrasení zmien“ v študijných plánoch si na tomto mieste dovoľíme prezentovať sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín po ďalších desiatich rokoch (nadviažeme na tabuľku 6).

Tab. 7 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín týždenne pri učiteľskom štúdiu v kombinácii telesná výchova – biológia a pri trénerskom štúdiu v študijnom roku 1991/92 na FTVŠ UK⁵⁶

	Zimný semester		Letný semester	
Štúdium/rok	Prednášky	Cvičenia	Prednášky	Cvičenia
Učiteľské 1.rok štúdia	10	17	9	19
Trénerské 1.rok štúdia	10	16	6	20
Učiteľské 2.rok štúdia	9	19	11	19
Trénerské 2.rok štúdia	7	19	9	16
Učiteľské 3.rok štúdia	14	17	10	23
Trénerské 3.rok štúdia	9	16	7	19
Učiteľské 4.rok štúdia	13	15	11	21
Trénerské 4.rok štúdia	8	14	8	14
Učiteľské 5.rok štúdia	7	12	4	5

Poznámky:

1. Nezarátali sme kurzy a súvislú prax z dôvodu absencie prepočtov.
2. Športová špecializácia pri trénerskom štúdiu bola bohato hodinovo dotovaná. V jednotlivých rokoch štúdia to boli nasledovné počty hodín spolu: 7, 7, 12, 8, pričom polovica za akademický rok boli prednášky a polovica cvičenia.

Deväťdesiate roky 20. storočia neprinášali výrazné zmeny vo výučbe. Študijné kombinácie učiteľstva telesnej výchovy boli síce obľúbené u uchádzačov (spolu ich bolo 10), ale postupne začal prevažovať záujem o štúdium trénerstva. V roku 1993/1994 ponúkala FTVŠ UK tri druhy trénerského štúdia a to

⁵⁵ Študijný program. Školský rok 1990/1991. Univerzita Komenského v Bratislave, 1990. s. 4-17.

⁵⁶ Študijný program. Školský rok 1991/1992. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1991.

samotné trénerstvo konkrétneho športu, šport pre všetkých a tréner zdravotne oslabených.⁵⁷

V roku 1994 pribudla medzi špecializácie jednoodborového štúdia aj žurnalistika a manažment s participáciou relevantných fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave. Pozoruhodné je, že v každom štúdiu získal absolvent aj kvalifikáciu učiteľa telesnej výchovy. Štúdium popri zamestnaní a diaľkové štúdium trénerov I. triedy stále existovali.⁵⁸ V roku 1996 sa začalo aj trojročné bakalárske štúdium trénerstva so športovou špecializáciou, ktoré sa však realizovalo externou formou. Absolventi mohli následne pokračovať v magisterskom štúdiu, ale len v dennej forme. FTVŠ UK takto vyšla v ústrety vrcholovým športovcom.⁵⁹ Postupne rástol záujem o predmety kondičného zamerania a objavovali sa aj zaujímavé povinne voliteľné predmety. Postgraduálne štúdium sa postupom času zmenilo na doktorandské. Štúdium žurnalistiky zaniklo. V roku 1998 pribudol do štúdia trénerstva zaujímavý fenomén a to trénerstvo bez vopred určenej športovej špecializácie,⁶⁰ ktoré sa však v budúcnosti ukázalo bezperspektívne.

V roku 2000 sa začalo na FTVŠ UK štúdium podľa kreditového systému a to počnúc prvým rokom štúdia. V tejto súvislosti sa zmenila aj dĺžka jednoodborového štúdia. Pre všetkých absolventov zostala zachovaná aj kvalifikácia učiteľa telesnej výchovy.⁶¹

V roku 2001 bola otvorená v rámci jednoodborového štúdia aj špecializácia regenerácia.⁶² Nebolo to príliš dobré rozhodnutie, pretože pôvodný úmysel, aby mohli absolventi špecializácie regenerácia pracovať v zdravotníctve, narazil na problematiku regulovaných zdravotníckych povolání a študen-

⁵⁷Študijný program. Školský rok 1993/1994. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1993. s. 26.

⁵⁸Študijný program. Školský rok 1994/1995. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1994. s. 3.

⁵⁹Študijný program. Školský rok 1996/1997. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1996. s. 2.

⁶⁰Študijný program. Školský rok 1998/1999. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1998. s. 3.

⁶¹Študijný program. Školský rok 2000/2001. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2000. s. 2-3.

⁶²Študijný program. Školský rok 2001/2002. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2001. s. 38.

ti si museli v priebehu štúdia (čo bol dobrý krok) zmeniť špecializáciu na kondičné trénerstvo.⁶³

Skupiny predmetov sa pri prechode na kreditové štúdium menili, teda menil sa ich názov napr. teoretický základ, všeobecný základ, ďalej špeciálny základ atď. Doktorandské štúdium bolo realizované podľa nových vedných odborov a na FTVŠ UK bolo realizované v športovej kinantropológii, športovej edukológii a športovej humanistike.⁶⁴

Po akreditácii sa začalo od roku 2005 študovať (počnúc 1. rokom štúdia) podľa študijných programov. Vtedajšia Akreditačná komisia vlády Slovenskej republiky akreditovala pre FTVŠ UK viacero študijných programov: trénerstvo, šport a zdravie, šport a regenerácia, učiteľstvo telesnej výchovy v kombinácii, trénerstvo a učiteľstvo telesnej výchovy a šport a zdravie a učiteľstvo telesnej výchovy, neskôr aj športový manažment. Išlo o bakalárske stupne štúdia, nakoľko nová vysokoškolská legislatíva už štúdium rozdelila na jeho prvý, druhý a tretí stupeň. Treba však pripomenúť, že štúdium v študijných odboroch a špecializáciách pokračovalo pre všetkých študentov, okrem študentov 1. roku štúdia.⁶⁵

Pre pokračujúcu popularitu kondičného trénerstva, si mohli študenti zvýšiť kvalifikáciu o kondičného trénera II. a III. stupňa podľa Jednotného vzdelávacieho systému odborníkov v športe⁶⁶ v Slovenskej republike, čo mnohí aj využívali.

Keďže učebné plány pre jednotlivé prelínajúce sa štúdiá (kreditové a nekreditové, 1. stupeň a spojený 1. a 2. stupeň) boli v ročenkách nie práve prehľadne uvádzané, na tomto mieste dávame do pozornosti údaje, ktoré nadväzujú na tabuľku 7 a sú z akademického roku 2009/2010.

⁶⁴Študijný program. Akademický rok 2004/2005. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2004. s. 28-30.

⁶⁵Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2005/2006. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2005. s. 3.

⁶⁶Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2007/2008. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2007. s. 92.

V súvislosti s prechodom na kreditové štúdium a na rozdelenie štúdia na bakalársky, magisterský a doktorandský stupeň, došlo aj k celkovému zmiereniu tvrdosti študijnej legislatívy. Legislatíva, v prípade prvého neúspešného absolvovania predmetu už nenariaďovala študentovi zastarané tzv. opakovanie ročníka, ale umožnila mu preniesť si neúspešne absolvovaný predmet do nasledujúcej časti štúdia s tým, že ho v podstate „tlačí pred sebou“ a musí ho úspešne absolvovať, inak bude zo štúdia vylúčený.

Tab. 8 Sumárny prehľad počtu vyučovacích hodín týždenne pri učiteľskom štúdiu v kombinácii telesná výchova – biológia a pri trénerskom štúdiu v akademickom roku 2009/2010 na FTVŠ UK⁶⁷

	Zimný semester	Letný semester
Štúdium/rok		
Učiteľské 1.rok štúdia Bc.	20	22
Trénerské 1.rok štúdia Bc.	14	19
Učiteľské 2.rok štúdia Bc.	19	30
Trénerské 2.rok štúdia Bc.	19	15
Učiteľské 3.rok štúdia Bc.	19	23
Trénerské 3.rok štúdia Bc.	15	9
Učiteľské 1.rok štúdia Mgr.	23	22
Trénerské 1.rok štúdia Mgr.	12	11
Učiteľské 2.rok štúdia Mgr.	9	4
Trénerské 2.rok štúdia Mgr.	7	4

Poznámky:

1. Údaje sú zvlášť pre bakalárske štúdium (v prvom stĺpci označené „Bc.“) a zvlášť pre magisterské štúdium (v prvom stĺpci označené „Mgr.“).
2. V údajoch sú zarátané aj kurzy a praxe.
3. Sumárne čísla nie sú členené na prednášky a semináre, resp. cvičenia a to z dôvodu dobového uvádzania počtov vyučovacích hodín.
4. Pripomíname, že v trénerskom štúdiu už absolventi nezískali kvalifikáciu učiteľa telesnej výchovy.

⁶⁷Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2009/2010. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2009.

Počnúc akademickým rokom 2010/2011 boli otvorené študijné programy v zmysle komplexnej akreditácie a došlo aj k zmenám názvov katedier, či k ich parciálnemu zlúčeniu. Objavili sa aj nové, tzv. ďalšie formy vzdelávania, ktoré zahŕňali trénerskú a učiteľskú akadémiu. V rámci trénerskej akadémie bolo možné získať kvalifikáciu trénera alebo inštruktora I. až III. kvalifikačného stupňa a v rámci učiteľskej akadémie to bolo doplňujúce pedagogické štúdium určené absolventom jednodoborového študijného programu v študijnom odbore šport.⁶⁸

Na tomto mieste sa krátko zmienime o problematike štátnych skúšok, pretože v súvislosti s akreditačným procesom sa začali aj štátne skúšky príliš členíť. V každom stupni štúdia (teraz máme na mysli len 1. stupeň štúdia) bola súčasť štátnej skúšky obhajoba záverečnej práce. Ďalej to bola teória a didaktika športovej špecializácie alebo jej obdoba (šport pre zdravie či dva predmety športového manažmentu). Každý študijný program učiteľského zamerania mal navyše ešte dve časti štátnej skúšky a to pedagogickopsychologický a sociálno-vedný základ učiteľstva a didaktiku telovýchovného procesu.⁶⁹ V druhom stupni štúdia to bolo podobné a tak došlo k tomu, že jednotlivé študijné programy mali najmenej tri a najviac päť častí štátnej skúšky.⁷⁰

Ďalšia akreditácia, ktorá prebehla v roku 2014, priniesla na FTVŠ UK nové študijné programy, z ktorých treba vyzdvihnúť najmä študijný program kondičné trénerstvo a jeho kombináciu s učiteľstvom telesnej výchovy. Uvedené bolo logickým dôsledkom vysokej popularity športovej špecializácie kondičné trénerstvo medzi uchádzačmi a dochádzalo aj k tomu, že uchádzači, ktorí mali záujem o športovú špecializáciu kondičné trénerstvo, doslova vytláčali z možnosti prijatia na štúdium uchádzačov o trénerstvo konkrétnych športov!⁷¹ Ako teda vyzerala skladba ponúkaných študijných programov na

⁶⁸ Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2013/2014. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2013. s. 3-25.

⁶⁹ Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2014/2015. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2014. s. 44.

⁷⁰ Tamže, s. 56.

⁷¹ Spomienky autora.

FTVŠ UK od akademického roku 2015/2016?

V 1. stupni štúdia FTVŠ UK ponúkala nasledovné študijné programy:

1. Trénerstvo.
2. Šport pre zdravie.
3. Kondičné trénerstvo.
4. Športový manažment.
5. Trénerstvo a učiteľstvo telesnej výchovy.
6. Šport pre zdravie a učiteľstvo telesnej výchovy.
7. Kondičné trénerstvo a učiteľstvo telesnej výchovy.
8. Učiteľstvo telesnej výchovy v kombinácii.

V každom z tu uvedených študijných programov sa znížil počet častí štátnej skúšky na dve časti (športový manažment mal tri časti štátnej skúšky).

V magisterskom štúdiu bolo spolu 8 študijných programov (bol akreditovaný aj študijný program organizácia a riadenie športu, ale ponúkaný bol o rok neskôr).

Súčasne v danom akademickom roku ešte dobiehalo štúdium podľa študijných odborov šport a učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov.

V doktorandskom štúdiu (3. stupeň štúdia) zostali všetky tri pôvodné študijné programy, teda športová edukológia, športová kinantropológia a športová humanistika.⁷²

Treba pripomenúť, že študijné programy, keďže to akreditačný proces umožňoval, boli akreditované všetky v dennej i externej forme štúdia a v slovenskom i anglickom jazyku. Uvedené spôsobilo, že v rokoch 2020 až 2022, keď už akreditačný proces postupne riadila novovzniknutá Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo, bolo nutné všetky študijné programy, na ktorých neštudovali žiadni študenti ani ktoré neboli nikdy ponúkané, zrušiť

⁷² Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2015/2016. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2015.

bez náhrady.⁷³

Od akademického roku 2016/2017 pribudol v ponuke študijných programov študijný program magisterského štúdia s názvom organizácia a riadenie športu. Išlo o študijný program, ktorý bol určený pre absolventov študijného programu športový manažment,⁷⁴ ktorí mali záujem pokračovať v štúdiu na FTVŠ UK a nie na Fakulte manažmentu Univerzity Komenského v Bratislave. Možno konštatovať, že v tomto študijnom programe nikdy neštudoval vysoký počet študentov. V rokoch 2017 a 2018 mala FTVŠ UK v úmysle akreditovať študijný program fyzioterapia. Enormná snaha, ktorú vyvinuli viacerí pracovníci však nepriniesla očakávaný efekt a napokon podklady ani neboli dané na akreditáciu.⁷⁵

V roku 2018 prijala Národná rada Slovenskej republiky Zákon č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania, ktorý ustanovil aj spomínanú Slovenskú akreditačnú agentúru pre vysoké školstvo. V duchu tzv. štandardov pre študijné programy, ktoré uvedená agentúra vydala, bolo nutné buď zosúladiť študijné programy, ktoré má FTVŠ UK záujem naďalej ponúkať alebo akreditovať nové študijné programy.

FTVŠ UK najskôr akreditovala študijné programy 3. stupňa štúdia s názvom vedy o športe a to v dennej i externej forme a v slovenskom i anglickom jazyku. 18. 11. 2021 rozhodla agentúra kladne o akreditácii študijných programov 3. stupňa štúdia.⁷⁶

Študijné programy, ktoré neboli zrušené (pozri vyššie) FTVŠ UK zosúladiť so štandardmi Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo. Keďže táto agentúra požadovala v duchu citovaného zákona aj problematiku

⁷³ Zápis č. 5/2022 z online schôdze Akreditačnej rady FTVŠ UK dňa 06.07.2022. Dostupné na: https://fsport.uniba.sk/fileadmin/ftvs/dekanat/komisie/akreditacna_rada_ftvs_uk/Zapis_05_2022.pdf

⁷⁴ Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2016/2017. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2016. s. 78.

⁷⁵ Spomienky autora.

⁷⁶ Rozhodnutia Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo. Dostupné na: https://saavs.sk/wp-content/uploads/2022/07/prehľad_rozhodnuti_nove_15_07.pdf

vnútorného systému kvality, začali sa na FTVŠ UK (a samozrejme na celej Univerzite Komenského v Bratislave i na všetkých ostatných vysokých školách) práce, ktoré doteraz na Slovensku nikto nerobil – pripraviť vnútorné systémy kvality na vysokých školách v duchu štandardov pre vnútorný systém, ktoré vydala Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo. Hlavnou novinkou, potom, čo agentúra bude konštatovať tzv. súlad, bude možnosť, aby si vysoká škola, o. i. sama akreditovala študijné programy.⁷⁷ Dňa 16. 5. 2024 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo konštatovala, že vnútorný systém kvality a jeho implementácia je na Univerzite Komenského v Bratislave v súlade s príslušnými štandardmi a Univerzita Komenského v Bratislave má teda možnosť sama vytvárať, uskutočňovať a upravovať študijné programy v uvedených študijných odboroch.⁷⁸

Digitalizácia priniesla aj možnosti publikovania rôznych materiálov na webových sídlach inštitúcií. Výnimkou nie sú ani ročenky FTVŠ UK, ktoré sa už viac rokov publikujú v online priestore. Následkom toho sa už študentom nerozdávajú printové verzie ročeniek a navyše sa ich počet aj výrazne zredukoval (z viac ako tisíc printových exemplárov na cca 150).⁷⁹

Súčasnosť priniesla, po zosúladení vnútorného systému kvality a akreditácie nových študijných programov, väčšie možnosti pre študentov navoliť si výberové predmety, o ktoré majú záujem. V štúdiu, kde je kombinácia trénerstva a učiteľstva telesnej výchovy alebo učiteľstvo telesnej výchovy v kombinácii s iným predmetom, nie je veľa možností na tzv. voľné kredity a študenti si teda vyberajú výberové predmety skutočne na základe záujmu. V štúdiu trénerstva však majú tzv. voľných kreditov viac a výberové predmety si vyberať musia.

Pokiaľ ide o sumárny počet vyučovacích hodín, ako sme to podávali vo

⁷⁷Spomienky autora.

⁷⁸Rozhodnutie. Dostupné na: https://is.saavs.sk/attachments/download/48118/Rozhodnutie%20VSZK%20UK%202024_61_480_OAC.pdf

⁷⁹Spomienky autora.

Obr. 8 Porovnanie prebalu ročeniek FTVŠ UK. Vľavo ročenka do akademického roku 2020/2021, vpravo od akademického roku 2021/2022. Zdroj: Archív FTVŠ UK

viacerých tabuľkách, tak napr. pre ktorýkoľvek akademický rok po tzv. zosúladení vnútorného systému kvality to bude veľmi obťažné zisťovať. Dôvodov je viac, ale rezonuje najmä problém počítania vyučovacích hodín výberových predmetov, pretože tie majú rozdielnú hodinovú dotáciu a výsledok by bol značne skreslený. Zároveň aj skupiny povinne voliteľných predmetov majú medzi sebou predmety s rozdielnou hodinovou dotáciou a výsledok by bol podobný ako v prvom prípade. Predpokladáme, že aspoň doterajšie údaje vo viacerých tabuľkách v tejto práci pomôžu všetkým záujemcom pri zorientovaní sa v problematike výučby na FTVŠ UK.

Záver

Táto stručná práca je azda prvá sonda do problematiky výučby na FTVŠ UK, pokiaľ ide o jej rozsah a parciálne aj obsah. Obsah výučby, teda vo význame zoznam predmetov, ktoré museli študenti absolvovať, keď chceli úspešne skončiť štúdium, odrážal dobu, v ktorej samotní študenti študovali. Niekedy museli absolvovať viac vyučovacích hodín, inokedy trochu menej.

Obsah výučby v jednotlivých predmetoch už pravdepodobne v prípade obdobia do roku 1989 nebudeme môcť zrekonštruovať pre absenciu archívnych materiálov až na jednu výnimku uvedenú pri roku 1969. Po roku 1989 sú údaje o obsahu výučby k dispozícii, ale ich zosumarizovanie a následné prezentovanie by si vyžiadalo dlhú prácu nielen jedného človeka, ale celého tímu ľudí. Možno sa do toho v budúcnosti niekto pustí.

Procesy, ktoré prebiehali na FTVŠ UK v súvislosti so štúdiom samotným boli takisto rozdielne a tiež sa v nich odrážali dobové špecifiká.

Na tomto mieste sme iste nemohli zachytiť všetky detaily problematiky, ktorou sa zaoberáme. Sme otvorení pripomienkam, ktoré by predmetnú problematiku viac ozrejmili, resp. obohatili tak, aby práce podobného charakteru slúžili budúcim generáciám študentov a učiteľov FTVŠ UK, či iných fakúlt, ktoré pripravujú telovýchovných pedagógov, na poučenie, rozptýlenie alebo len na príjemnú spomienku na čas strávený pri štúdiu na FTVŠ UK.

Podakovanie patrí aj kolegovi Antonovi Lednickému, ktorý predkladaný text lektoroval a doplnil vlastnými spomienkami.

Zoznam literatúry a prameňov

1. Informácie o štúdiu na Univerzite Komenského v Bratislave. Univerzita Komenského, Bratislava, 1979.
2. Jednotná kvalifikace cvičitelů, trenérů, a rozhodčích. Československý svaz tělesné výchovy, Bratislava, 1972.
3. Program štúdia na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Rektorát Univerzity Komenského v Bratislave, 1969.
4. Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2005/2006. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2005.
5. Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2007/2008. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2007.
6. Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2009/2010. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2009.
7. Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2013/2014. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2013.
8. Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2014/2015. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2014.
9. Ročenka FTVŠ UK. Akademický rok 2015/2016. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2015.
10. Rozhodnutia Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo. Dostupné na: https://saavs.sk/wp-content/uploads/2022/07/prehľad_rozhodnutí_nové_15_07.pdf
11. Rozhodnutie. Dostupné na: https://is.saavs.sk/attachments/download/48118/Rozhodnutie%20VSZK%20UK%202024_61_480_OAC.pdf
12. Seman, František et al. 2010. 50 rokov Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu, 2010.
13. Soznam prednášok na štud. rok 1949/50. Akademický senát Slovenskej univerzity v Bratislave, v tlačiarni KNS Gutenberg Bratislava.
14. Spomienky Antona Lednického.
15. Spomienky autora.
16. Študijný program. Akademický rok 2004/2005. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2004.

17. Študijný program. Školský rok 1982/1983. Univerzita Komenského v Bratislave. 1982.
18. Študijný program. Školský rok 1983/1984. Univerzita Komenského v Bratislave. 1983.
19. Študijný program. Školský rok 1989/1990. Univerzita Komenského v Bratislave. Bratislava, 1989.
20. Študijný program. Školský rok 1990/1991. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1990.
21. Študijný program. Školský rok 1991/1992. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1991.
22. Študijný program. Školský rok 1993/1994. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1993.
23. Študijný program. Školský rok 1994/1995. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1994.
24. Študijný program. Školský rok 1996/1997. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1996.
25. Študijný program. Školský rok 1998/1999. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1998.
26. Študijný program. Školský rok 2000/2001. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2000.
27. Študijný program. Školský rok 2001/2002. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2001.
28. Zápis č. 5/2022 z online schôdze Akreditačnej rady FTVŠ UK dňa 06.07.2022. Dostupné na: http://fsport.uniba.sk/fileadmin/ftvs/dekanat/komisie/akreditac-na_rada_ftvs_uk/Zapis_05_2022.pdf
29. Zápis s názvom Katedry FTVŠ UK, šk. rok 1990-1991. Archív FTVŠ UK.
30. Zoznam absolventov Univerzity Komenského v Bratislave. Dostupné na: <https://absolventi.uniba.sk/sk>
31. Zoznam predmetov marxizmu-leninizmu, ktoré sa vyradujú z výučby so spätnou platnosťou od zimného semestra šk. roku 1989/90. Nepodpísaný, cyklostylovaný materiál.
32. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu v školskom roku 1966/67. Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava, 1966.
33. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu v školskom roku 1969/70. Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava, 1969

34. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1971/72. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1971.
35. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1972/73. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1972.
36. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1974/75. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1974.
37. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1975/76. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1975.
38. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1976/77. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1975. s. 36-40.
39. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1977/78. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1977.
40. Zoznam prednášok, pracovísk a pracovníkov na Fakulte telesnej výchovy a športu pre školský rok 1979/80 Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 1979.
41. Zoznam prednášok. 1962. Inštitút telesnej výchovy a športu, fakulta Univerzity Komenského vo vydavateľstve Šport, Bratislava.
42. Zoznam prednášok. Inštitút telesnej výchovy a športu, fakulta Univerzity Komenského vo vydavateľstve Šport, Bratislava, nedatované.

František SEMAN

**VYUČOVACIE PREDMETY
NA UNIVERZITE KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE,
FAKULTE TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU
POHĽAD DO MINULOSTI**

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave, 2025
Grafická úprava, návrh obálky: doc. PaedDr. Anton Lednický, PhD.

Rozsah 46 strán, 2,28 AH, prvé vydanie,
vyšlo ako elektronická publikácia

ISBN 978-80-223-6212-2 (tlač)
ISBN 978-80-223-6213-9 (online)

